

ברגע שנגזר על האדם לצאת מאפילה לאורה, אין שיהוי של רגע עד שזה יוצא מכח אל הפועל!!!

בשר ודם תשועת ה'. כי לתשועת בשר ודם הנך עוד צריך להכנות כדי להגשימה, מן ההבטחה עד הקיום עוד יש מה בינתיים, התשועה עדיין טרם באה בפועל."

"אבל לא כן היא תשועת ה', כי היא קרובה לבוא, לישועת ה' לא חסר כלום, כי אם ענין של התגלות בלבד וכבר היא נמצאת, ואילו אצל בשר ודם, אף אם כבר יצאה הפקודה מאת המלכות לשחרר איזה איש מבית האסורים, הנה עדיין אפשר שיהיה תלוי עוד בכמה מיני הכנות של ניירות רשמיים ודיוקי חוקים רבים ושונים אשר טרם סדרת אותם לא תשיג את האסור לאור, וזה יכול להמשך גם זמנים ועידנים, ועדיין יהיה חבוש במאסרו בכל סבליו ועינויו, אף כי זמן חרותו כבר בא."

"אבל לא כן היא ישועת ה', שנעשית ברגע, תכופה היא הישועה עם גמרו וקצו של העונש, אם הגזירה היא על זמן של י"ב שנים, אי אפשר בשום אופן שתתארך אף לרגע כל שהוא, כי אם ויריצוהו."

"וכן אומר הספורנו שיהיה לעתיד לבוא גם על הגלות הכי ארוכה וחשוכה. ולכאורה מה בכך אם יתארך בעוד איזה רגעים אחדים, איזה חשבון ואיזה שינוי יעשו כאן הרגעים הספורים על המשך גלות של אלפי שנים, מה יתוספו ובמה כלום יחשבו."

"ברם, בישועת ה' אין כזאת, כי לחושך של זה הגלות, אף על כל חשכו והארכתו, הנה קץ שם לחושך, זמן וגבול על חוט השערה כפי הגזירה שהושם, וככלות הרגע של הקץ, כי אז ופתאום יבוא אל היכלו האדון וגו', הנה בא אָמַר ה' צְבָאוֹת (מלאכי ג, א), לביאת הישועה אין חסר כלום, כי אם ההתגלות, כל הגלויות לא היו כי אם הסתרת פנים, ובהאר ה' פניו ונושעה, עם סילוק הלילה והנה היום עומד, הנה בא אָמַר ה' צְבָאוֹת", עכ"ל.

הישמח ישראל (חנכה בראשית פ"ב ע"א ט"ב) כותב בזה"ל: "היונים רצו לבטל מישראל שלשה מצות אלו, שבת מילה חודש, הענין הוא כי שבת הוא רמז, שחוק וגבול נתן הקב"ה, והישועה באה בעת רגע האחרונה הנחוצה אז להיות, 'ובין השמשות דר' יוסי כהרף עין זה נכנס וזה יוצא' (שבת לד:) היינו תשועת ה' כהרף עין, כשהחשכות מתגבר למעלה אז נתגבר' תיכף נגדו קדושת השבת, וכמו שאמרנו במאמר חז"ל 'ערב שבת עם חשיכה' מהחשכות שבעש"ק זוכה לעריבות ומתיקות ש"ק, ושבת רק לישראל ניתן ולא לע"א ולא נתתו וכו'", עכ"ל.

« **עצם החושך הוא הסיבה והשורש להאור שלאחריו!!!** »

אמנם, יסוד גדול בעבודת ה' הוא, שגם בעת החושך צריך האדם להאמין כי עצם החושך הוא הסיבה והשורש להאור שלאחריו, כמו שכתוב החסיד **יעב"ץ** בפירושו על תהילים (פ"ה), "כי זכינו אל האור הגדול מצד החושך הגלות."

ובספר שערי תשובה (ש"ב אות ה) מאריך יותר ביסוד אמונה זו, וכמ"ש בזה"ל: "ויש על הבוטח בה', להוחיל במעוף צוקתו, כי יהיה החשך סבת האורה, כמו שכתוב אל תִשְׁמַחַי אִיְבָתִי לִי, כִּי נִפְלְתִי קִמַּתִּי כִּי

« **מדוע היו צריכים להריץ את יוסף מהבור החוצה??** »

כתוב בפרשה ויהי מקץ שנתים ימים (בראשית מא, א) וגו', וישלח פרעה ויקרא את יוסף ויריצהו מן הבור ויגלח ויחלף שמלתיו ויבא אל פרעה (שם, יד). **א"י במדרש** (בר"ר פט, א), 'ויהי מקץ שנתים ימים. קץ שם לחושך (איוב כה, ג), נתן זמן לעולם כמה שנים יעשה באפילה וכו'. דבר אחר, קץ שם לחושך, נתן זמן ליוסף כמה זמן יעשה באפילה בבית האסורים, כיון שהגיע הקץ חלם פרעה חלום", עכ"ל המדרש.

לכאורה צ"ב, מדוע היו צריכים להריץ את יוסף מן הבור אל פרעה. כתב הספורני, ויריצהו מן הבור כדרך כל תשועת ה' שנעשית כמו רגע, כאמרו פי קרובה ישועתי לבוא (ישעיהו נו, א), וכאמרו לו עמי שמע לי, כמעט אויביהם אֶכְנִיעַ (תהלים פא, יד-טו). וכך היה ענין מצרים, כאמרו כי גִּרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם (שמות יב, לט), כאמרם ז"ל, שלא הספיק בצקן של אבותינו להחמיץ וכו', וכך אמר לעשות לעתיד, כאמרו ופתאום יבוא אל היכלו האדון (מלאכי ג, א) וגו' ע"כ.

בספר החפץ חיים (עה"ת מעשי המלך), כותב כך: "ופעם אמר, הנני אשלח לכם את אליהו הנביא לא כתיב, אלא הנני שולח, פירושו, שאליהו הנביא עומד הכן תמיד למלא שליחותו ולבשר גאולת ישראל, הדבר תלוי רק בנו, אנו צריכים להיות מוכנים לקבל פניו, לכל זמן, וכשמגיע קץ הזמן המיועד, הן לטוב והן למוטב, אין הקב"ה מתמהמה אף רגע אחד יותר על הזמן. מכיוון שתם הזמן, שיוסף היה צריך להיות בבית האסורים, הריצוהו במהירות הבזק מבית האסורים, ויריצוהו מן הבור."

"**וכנאולתו** של יוסף מבית הסוהר, כך היתה גאולתם של ישראל מגלות מצרים. על יציאת בני ישראל ממצרים כותבת התורה ויהי מקץ שלשים שנה וארבע מאות שנה ויהי בעצם היום הזה יצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים (שמות יב, מא)."

"**פירושו** של הביטוי 'בעצם', מפרש רש"י הק', 'מגיד שכיוון שהגיע הקץ לא עכבן המקום כהרף עין, בט"ו בניסן באו מלאכי השרת אצל אברהם לבשרו, בט"ו ניסן נולד יצחק, בט"ו בניסן גזירת בין הבתרים."

"**וכך** כשיגיע העת לגאולתינו ופדות נפשינו, לביאת משיח צדקינו, לא נתמהמה אף רגע יותר על הזמן, אלא פתאום יבוא ויריצו אותנו במהירות מן הגלות לארצנו הק' במהרה בימינו", עכ"ל.

נתאר לעצמנו מהו לשבת במשך שנים עשרה שנה רצופים בבור תחתיות, בבית האסורים של מצרים בתקופות אפלות אלו, כאשר לא רואים את הסוף, והימים כלים והולכים באפס תקוה.

אולם באותו רגע כמימריה, שנגמרה סאת היסורים אשר נגזרו על האדם, מיד ויריצוהו מן הבור אין זמן לנשום, אין זמן לחשוב, אין זמן להתארגן, עוד לפני שמספיק האדם לחשוב הוא כבר מוצא את עצמו מחוץ לבור, ובבת אחת עולה מבירא עמיקתא לאיגרא רמא.

רבינו ירוחם זצ"ל (בספרו דעת תורה), מאריך במאמר על ענין הישועה לעתיד לבוא שאין צריך לשום הכנות, וכותב בזה"ל: "...לא כתשועת

"והסיבה לזה, כי הבריאה כולה באה לנסות את האדם, ולכן מביא הקב"ה את האדם בצרה עד שרואה שאין לו אפשרות לתקוה, ועי"ז נבחן האדם האם אמונתו שלמה בקב"ה ועדיין לא התיימשך מן הרחמים, וכאשר אמונתו ראויה, מצילו הקב"ה בשעה אחרונה ממש, דלכח הצלת הקב"ה אין כל נפקא מינה אם זה רגע האחרון אם לאו", עכ"ד.

וכן פירש בעל הקדושת הלוי, תשועת ה' כהרף עין, דהיינו אז כשנראה אדם כהרף עין שהקב"ה הרף (הסיר) עינו ממנו, אז באה לו תשועת ה', וזה הוא לאדם לנסיון שיראה בחוש את ישועת הבורא, וידע לבטוח בו מכאן להבא.

כמה חיזוק יש ללמוד מכך, הרי כשאדם רואה שישועתו מתמהמהת, ובפרט כשאינו רואה שום סיכוי ודרך להצלתו, הרי הוא מתמלא הוא ביוש, כיון שחושב שמסתמא גם משמים התיימשך כביכול מלהושיעו. והנה ממעשה של יוסף הצדיק למדנו שהקדוש ברוך הוא לא שוכח חלילה שום אחד, אלא עושה ומכין בתהליכים מקדימים משלו לישועת האדם, ומצדו יתברך שרואה את ההתקדמות כביכול שמח במעשה ידיו, אולם האדם שאינו רואה את התהליכים במו עיניו, קץ בחייו בחשבו שחייו עוברים בתוהו ללא תכלית.

הרי בודאי שכל רגע ורגע ששהה יוסף בבור לא לחנם שהה, מהלך מסתורי של תקון נצרך היה בכל רגע ורגע, וזהו שהקפיד הקב"ה על יעקב אבינו על שאמר לְמָה הִרְעַתֶּם.

כתב בספר דעת תורה (פרשת שלח מאמרים), וז"ל: "יתכן שבנסתר כבר נכתב ונחתם ונגמר הכל בשלימות, לטוב או להיפך ר"ל, ובנגלה יראה לכאורה להיפך. והרבה מצינו כזה, יעקב אבינו כמה צער נצטער על יוסף וגם דאג על מצבו לעוה"ב, ובאמת שאותו הזמן עצמו היה יוסף במצב מאושר, משנה למלך, והכין כל מה שנצרך לביאת עם ישראל למצרים."

"בעת חוזק הצרות שם ראש ההצלחות, ויסוד הדבר הוא ממה שאמרו חז"ל, יעקב אמר למה הרעותם והקב"ה עוסק להמליך בניו במצרים, וכן היה כל הק"ל שנה שלו, והכ"ב שנה האחרונים מהק"ל שנה היו הכי רעים מכולם, והוא כהיסוד שבעת חוזק הצרות אז עיקר בנין ההצלחה."

"הנה יוסף הצדיק נמכר לעבד בשוק העבדים, אשת אדוניו נושאת עיניה עליו, מעלילה עליו עלילת מות, תפוס הוא ויושב במאסר י"ב שנים, היש חושך יותר גדול מזה, אפילה יותר גדולה מזו. והנה זה החושך החזק והארור, נהוג היה בסדר נפלא ומדויק, ממנו ומעצמו יצאה כל המטרה המכוונת המלכת יוסף על מצרים, בחושך זה גופא מתגלה לנו אור מבריק, אשר כמעט כבר לא יודעים, איפה יש ונראה אור יותר חזק, הנהגה יותר גדולה ומוכחת אם בהווייה של האור, בהנהגה של הארת פנים, או בבריאה של החושך, בהנהגה של הסתר פנים, יתכן מאוד כי במדת החושך תמצא יותר הנהגה, יותר אור, ממה שתמצא בעצמו של אור."

"איפה אנו נוכחים לראות יותר הנהגה, בתוך גילוי של תורה שבכתב, אשר נתגלתה לנו בהר סיני בעצם זיו הארה, או מתוך הגילוי של תורה שבע"פ אשר נתגלתה לנו עי"ז חז"ל הק' בעתות הצרות והעיניניים, באפילת הגלות הנוראה, הלא הנה כי בחושך נראית הנהגה יותר גדולה ודאי, בהסתר כזה, מתוך כל אלה היסורים יצא לנו אור תלמוד כזה כאן הלא רואים הנהגה כבירה ודאי", עכ"ד.

אֲשֶׁב בַּחֲשֶׁךְ ה' אור לי (מיכה ז, ח), ואמרו רז"ל (מדרש שו"ט ה, א) 'אלמלא נפלתי לא קמתי, אלמלא ישבתי בחשך לא היה אור לי, וכו', וכאשר יבא מוסר השי"ת על האיש אשר הוא זך וישר יהיה לנסיון, ולהגדיל שכרו לעולם הבא כמו שנאמר לְמַעַן עֲנֶתְךָ וּלְמַעַן נִסְתָּךְ לְהִיטִיבָךְ בְּאַחֲרִיתֶךָ (דברים ח, טו). ואמרו רז"ל פשפש במעשיו בעת צרתו וחפש וחקר ולא מצא חטא בידו, הן הן יסורין של אהבה", עכ"ל.

והנה, בעל ה"פחד יצחק" זצ"ל כשהיה קורא את דברי רבינו יונה הנ"ל (וי-יש על הבוטח בשם להוחיל במעוף צוקתו כי יהיה החושך סבת האורה) היה אומר בזה"ל: "כי מי שמאמין ש'יהיה טוב', אין זו מידת הביטחון בשלימות, כי כל זמן שאינו מאמין כי החושך יהיה 'סיבת' האורה, אין זה בטחון. מה שלפני רגע היה נראה לדבר הכי גרוע, הוא יהיה הסיבה לדברים הכי טובים". זו מידת הביטחון על פי רבינו יונה.

ושמעתי לפי"ז לבאר הכתוב פי גדול היום ההוא מאין כמהו ועת צרה היא ליעקב וממנה יושע (ירמיה ל, ז), כלומר, כי מעצם הצרה ליעקב תבוא הישועה.

ועי' בגוף הדברים במדרש שו"ט שהועתק בשערי תשובה, וז"ל: "זה שאמר הכתוב אֶל תִּשְׁמְחִי אִיבְתִּי לִי כִּי נִפְלְתִי קָמְתִי כִּי אֲשֶׁב בַּחֲשֶׁךְ ה' אור לי (מיכה ז, ח)", אמר דוד 'למנצח' למי שהוא קופץ 'כאיל' ומאיר לעולם בשעת חשכה, ואימתי הוא מאיר בלילה וכו', ואימתי הוא חושך, מעלות השחר הלבנה והכוכבים נכנסין והמזלות הולכין להם, ואותה שעה אין חושך גדול מזה, והקב"ה באותה שעה מעלה את השחר מתוך החושך ומאיר לעולם וכו', לכך נאמר על אסתר על אילת השחר שהביאה השחר מתוך החושך", עכ"ל.

הגר"א כתב על ענין עלות השחר כדברי המדרש הנ"ל, שאין חושך גדול מאותה שעה שלפני עלות השחר, ומתוך זו אפילה נולד ובא אור היום, הנה החושך מכיל בקרבו כל האור הגדול, אור היום, אלא שרק לגילוי הוא צריך, הרי ודאי כי חד הם.

« מדוע חייב להיות חושך לפני האור?!?! »

הנה בהמשך הפרשה כתוב בתורה שיעקב אבינו התרעם ואמר לְמָה הִרְעַתֶּם לִי לְהַגִּיד לְאִישׁ הָעוֹד לְכֶם אָח (בראשית מג, ו). ואנו מוצאים התבטאות חריפה במדרש (בר"ר מקץ פרשה צא) על זה, וז"ל המדרש: "מעולם לא אמר יעקב אבינו דבר לבטלה אלא כאן, אמר הקב"ה, אני עוסק להמליך את בנו במצרים, והוא אמר למה הרעתם לי, ה"ד נִסְתָּרָה דְרַפִּי (ישעיהו מ, כז)", עכ"ל.

וכתב המהר"ל (דעת תבונות פ"ה בד"ה ואמנם), וז"ל: "זוה בנה אב, שלכל עילוי שרוצה הקב"ה לתת לאדם או לעולם, הנה אין מזדמן לו הטוב אלא מתוך עומק עצה נסתרת, על כן יקרה לו קודם לכן צער, וכענין שאמרו ז"ל (ברכות ה.) 'שלוש מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל וכולן לא נתנן אלא על ידי יסורים"', עכ"ל.

וכמה הדבר נוגע לכל אחד ואחד, איש איש בנגעו ומכאובו, עליו לחזור ולהאמין בבירור, שאין בידינו להבין דעת עליון, אבל זאת יכיר וידע, שההסתרה והיסורים הינם הקדמה לטובה, ומשירין את האדם לקבל הטובה, והכל נהיה בדבר ה' בסיבה ועצה להיטיבו באחריתו, וממילא יקבלם מתוך שמחה וטוב לבב.

כתב רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל (אור יחזקאל ע' טז): "דרכי שמים היא, שהישועה וההצלחה באה רק בשעה שנראה כי אין שום תקוה, רבות רעות צדיק ומכלם יצילנו ה' (תהלים לד, כ). הצלת ה' באה דוקא בשעה שנראה כי רבות רעות, וחרב חדה מונחת על הצואר, ולא נראה כל סיבה ואפשרות לישועה באותה עת מתרחשת הצלת השי"ת."